СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 221. Джерзі Ситі, Н. Дж., вівторок, 22-го вересня 1936. — VOL. XLIV. No. 221. Jersey City, N. J., Tuesday, September 22, 1936. THREE CENTS

УРЯД ПЛЯНУЄ ДОПОМОГУ ФАРМЕРАМ НА ДОВГУ МЕТУ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт покликав до життя два комітети урядових знавців рільництва, що мають розглянути способи найкращої допомоги фармерству з боку уряду, а передовсім, як завести асекурацію рільничих зборів та поправити вживання землі.

На чолі комітету для рільничої асекурації президент поставив секретаря рільництва, Волеса, а на чолі другого комітету — Мориса Кука, що стоїть тепер на чолі бюра для сільської електрифікації.

З ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ.

ТОПІКА (Канзас). — Ґубернатор Ландон подав до публичного відома свою дальшу виборчу руту та заповідає, що буде говорити в Де Мойн, Мілвокі й Мінеаполісі.

Притому він обіцяє, що в своїх промовах порушить найосновніші питання американської політики. Він звернувся проти Рузвелта, кажучи, що не думає переліцитовувати Рузвелта в політичних обіцянках.

Фелікс Варбурґ, відомий жидівський міліонер, видав заяву за Ландона, кажучи, що кампанія підшептів, що, мовляв, Ландон є антисеміт, не опирається на правді.

Демократичний стейтовий комітет у Ню Йорку розіслав 12 міліонів примірників виборчої літератури.

РУЗВЕЛТ ПРОТИ ГЕРСТА.

ВАШИНҐТОН. — Стівен Ерлі, секретар президента Рузвелта, видав формальну заяву, в котрій таврує плянований напад „одного ноторичного власника ґазет" на президента Рузвелта, що, мовляв, президент у своїй виборчій кампанії має допомогу з боку чужинецьких орґанізацій, ворожих американській формі правління.

Заява не подає імени власника ґазет, але всі загально розуміють, що президент має на думці Вилієма Рендолфа Герста.

ГУРАҐАН ОМИНУВ НОВУ АНҐЛІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Гураґан, що повстав на Атлянтійськім океані та в четвер і в пятницю вдарив на побережжя стейту Ню Джерзі, не пішов на стейти Нової Анґлії, але завернувся в північно-східнім напрямі на Атлянтик.

Шкоди, спричинені гураґаном, показуються трохи меншими, як спершу донесено. Передовсім не здійснилися побоювання за втрати в людях серед моряків, кораблів і лодок. Моряків рибацького корабля „Лонґ Айленд" знайдено майже всіх живими на вуглевій баржі у Луисі, Делавар. Ця баржа вратувала 34 люда цеї залоги. Трьох інших виловлено з води вже давніше, а ще досі не знають, де знаходяться ще 3 моряки „Лонґ Айленда".

БОМБА В ҐАЗЕТІ.

ГАВАНА (Куба). — Під домом ґазети „Паіс" вибухла бомба, захована в вантажнім авті. Вибух чути було 12 миль довкола. Вона знищила двоповерховий будинок та недалеку церкву. Маєткову шкоду обчисляють на $150,000 до $200,000.

Згинули підчас вибуху один поліцай, що стояв коло будинку, та два прохожі. Вибух ранив тяжко теж кількох робітників ґазети, з котрих один уже помер.

Поліція каже, що бомба певно важила коло 1,-500 фунтів. Вона припискає, що вибух викликали кубські радикали, невдоволені зо становища ґазети до еспанських подій.

Поліція знайшла під іншою ґазетою підставлений ладунок динаміту й запобігла вибухові.

МАЮТЬ ВІДКРИТИ ПРАВИЛЬНИЙ КУРС ЛІТАКІВ ПОНАД ТИХИЙ ОКЕАН.

НЮ ЙОРК. — Підприємство „Пан Америкен Ервейз" заявило, що вже в жовтні почнеться правильний рух літаків понад Тихий океан.

Перший літак підприємства вилетить із Сан Франсіска 21-го жовтня. Літак має прибути до Маніли, на Филипинах, за 6 днів. Ця дорога, що виносить 8,200 миль, поділена на 5 частей. З них найдовша перша частина, між Сан Франсіском і Гонолюлю, бо 2,410 миль.

Літаки будуть курсувати правильно раз на тиждень. Підприємство видало 5 міліонів долярів на влаштування цього получення між Америкою й Азією.

СМЕРТЬ ВИЗНАЧНОГО БАНДИТА.

КІПОРТ (Ню Джерзі). — Невисліджені бандити вбили відомого бандита Роберта Дж. Соливана, звісного під іменем „Фармер".

В його кишенях поліція знайшла записник, з котрого виходить, що бандит доставляв обом великим партіям „виборчих гіен".

ФАЛЬШУВАВ ТАБЕЛЮ ВИГРАНИХ.

У Вжесні (Познанщина) арештували одного власника державної колектури, який фальшував табелю виграних, вичеркуючи з більших чисел зера й виплачуючи клієнтам менші суми, як їм належалося за виграні льоси.

„ФІЛЬМОВІ ВЧИТЕЛІ" ПІД КЛЮЧЕМ.

Фільмовою зіркою може кожний бути, хто заплатить 10 зл. за скрипти фільмових наук. Таке придумали Юзеф Радзік і Міхал Розенберґ і помістили оголошення, що фірма „Елізафільм" потребує кандидатів і кандидаток до фільмової гри. До цього кожний мусів прислати знимку і 1 зл. на кошти пересилки. Кожний із кандидатів діставав відповідь, що знаменито надається до гри, тільки мусить прислати 10 зл. на фільмові, наукові скрипти. Багато легковірних висилали гроші. За те діставали ріжні витинки з фільмових журналів. Тепер опинились нефортунні творці польського Ґоліводу під ключем.

„СТАЛІНГРАД".

Большевики переменували свого часу московське місто Царіцин на Сталінград. Прилучивши до нього кілька сіл і містечок, створили „столицю", що тягнеться здовж Волги на яких 5 кільометрів і нараховує 400 тисяч населення. Але, характеристично для советської дійсности, цілу оту столицю обслуговує один-одніський візник і одно-одніське авто. (Див. „Правда" з 13-го червня ц. р.).

ФІЯЛКИ ВИСОКІ 1 МЕТЕР.

На острови Нової Зеляндії виїхала наукова експедиція, щоби перепровадити досліди, які европейські ростини приймуться на новозеляндському ґрунті. Звідомлення цієї експедиції подають фантастичні вістки про небувалі висліди експериментів. Наприклад фіялки виросли високі на однометрові кущі з листям у четверо більшим, як в Европі. Цікаве, що хоч самі кущі є великі і мають багато квітів, самі квіти є такі самі, як в Европі. Також квіти далій виросли величезні, але квіти залишились нормальні. Натомість порічки і малини заниділи і зовсім не принялись.

ФАЛЬШИВИЙ ЕПИСКОП.

Фальшивий епископ у Ченстохові пописувався „великою релігійною місією" та збірками. Його, очевидно, арештували і виявилося, що він називається Тарловський, але крім свого назвища мав ще кілька інших у запасі. В Міляні (Італія) подавався він за польського епископа і збирав величезні суми на релігійні цілі, аж поки його не посатили в юрму. Потім виплинув у Варшаві як утікач із большевицького пекла і теж добре заробив на своїх терпіннях. Вдалося йому навіть вкрутитися на авдієнцію до тодішнього папського нунція монс. Мармаджія. Аж у Ченстохові скінчив свою „духовну" карієру.

СТУДЕНТИ ПРИ ПРАЦІ.

Черновецькі студенти з товариств „Запорожець", „Чорноморе" і „Залізняки" створили „табор праці" і працюють як мулярські помічники при перебудові бурси ім. О. Федьковича.

КУРЯ З ЧОТИРМА НОГАМИ.

На фармі Джошуї Дейвиса коло Ітаки, Ню Йорк, вилізло куря, що під кождим крилом має по одній зайвій нозі та ще одно крило на хребті, котре виглядає як керма.

ЖИДИ БОЯТЬСЯ АРАБІВ!

Головний інспектор для еміґраційних справ у Варшаві видав дозвіл старостві в Ярославі видавати безплатні пашпорти на виїзд до Палестини. Та хоч тепер можна дістати безплатні пашпорти, до староства — як повідомляє преса — ніхто з жидів не голоситься на виїзд до Палестини!

ФУТРА ЗА 1,000,000 ДОЛЯРІВ.

Через Варшаву перевезли дорогоцінний транспорт футер, закуплених анґлійськими й американськими концернами на советських ліцитаціях у Ленінґраді. Під опікою трьох детективів вислали з СССР до Лондону й Злучених Держав шкірки срібних лисів і т. п. вартости 1,000,000 долярів.

НЕЩАСЛИВИЙ БЕФШТИК.

Польський змагун Ної, на якого поляки покладали величезні надії в бігу на 10 км. (підчас олімпійських ігрищ у Берліні), завів на цілій лінії, бо не тільки не добув першого місця, але взагалі ніякого пункту. Тепер польські часописи подають гумористичне оправдання неповодження Ної. Цею причиною є бефштик, що його Ної зїв кілька годин перед змаганнями всупереч осторогам своїх провідників. За свій апетит мусів відпокутувати, бо в часі бігу дістав кольки і шлункові болі. Вже по чотирьох кільометрах був він „скінчений" і з тяжким трудом скінчив біг.

ЗЛОДІЙСЬКА АКАДЕМІЯ.

Злодійську академію оснував у Каїрі (Єгипет) Ашур Ібрагім, що відсидів три роки в тюрмі. Академія існувала під невинною назвою „Вечірня школа для дорослих". В академії були два відділи і підготовний курс, що на нього ходили діти від 8—15 літ. Пан професор посилав дуже часто своїх учнів до багатої дільниці міста на „практичні лекції", з яких вони приносили ріжні речі. Украдені речі набував сам пан професор, оцінюючи їх на свій лад і виплачуючи адептам половину ціни. Це теж було причиною упадку „академії". Один з учеників приніс йому дорогий нараменник. Ашур оцінив його на 100 пястрів і запропонував учневі половину. Ця оцінка видавалась учневі занизька і він пішов до золотника, який давав без торгу 60 фунтів. Огірчений на Ашура учень повідомив про все поліцію і ця „накрила" „академію" в менті, коли Ашур пояснював, яким способом можна відтяти жінці торбину.

102-ЛІТНЯ БАБУСЯ ПОМЕРЛА.

В Полоцьку померла в 102-му році життя С. Любінська. Ціле життя була здорова. Дочекалася 91 внуків і правнуків. Усіх мала списаних на окремій карточці.

ОСИ ПРОТИ ХРУЩІВ.

З Будапешту переслали до Канади 7 скринь їдовитих ос числом півтора міліона. Ці оси, як ствердили вчені, винищуть хрущів, з якими собі в Канаді люди не можуть дати ради.

ВІДМОВА.

На руки членів засновників „Товариства бувших вихованців Української Кремянецької Ґімназії" прийшло рішення староства про відмову зареєструвати Т-во, бо участь у ньому осіб судово караних за протидержавну діяльність створює небезпеку „заклучення спокою публічного". Товариство мало за завдання: 1) плекання внутрішньої духової спільности та підношення культурного рівня членів шляхом взаїмного самовиховання і 2) несення моральної та матеріяльної помочі для ґімназії.

АРЕШТИ ДЛЯ МАЛОЛІТНІХ У ЛЬВОВІ.

У Львові появилась уже деяка скількість поліціянток в одностроях. Їхнім завданням є нагляд і контроля над малолітніми. В поліційних казармах при вул. Казимірівській уладжено кімнати для придержаних до 14 літ. Всі малолітні, що їх придержать поліціянтки, матимуть у тих кімнатах 48 годин опіку й догляд аж до вияснення їх походження і приналежности. В цих дитячих арештах уладжено лазню і натриски, де всі малі волоцюги та злочинці мусітимуть на вступі викупатися. Їхні убрання будуть їм відбирати, а на час придержання дістануть вони полотняні піжами. По ствердженні походження і приналежности волоцюгів скермують до заведень поправи, а малих злочинців передаватимуть судові для малолітніх. Харчі діставатимуть тричі денно з поліційної кухні.

ПОДВИГИ ПОЛЬСЬКОГО НІТШЕ.

Нітше з Катовиць не бавивсь у фільософію, тільки шантажував направо й ліво, поки не повинулась йому нога і не посадили його до тюрми відсиджувати кару 6-місячної вязниці. В біді не забув про своїх знайомих і написав на них кілька донесень до прокуратури. У висліді тих донесень арештували урядовців прокуратури Респондка Риґельського та безплатного судового практиканта Ленґера. Ця справа викликала величезну сензацію. Арештували всіх за те, що вони скривали судові акти якогось Іванського, що мав бути на підставі тих актів покараний. Махінації арештованих мали допровадити до цього, щоб Іванському вчислити амнестію. Тепер усі відповідатимуть перед судом за свої вчинки, але Нітше пише далі донесення, які викриють ще не одну аферу.

СТАЛІН ТАКИ ХВОРИЙ

БЕРЛІН. — Німецький часопис „Берлінер Таґебльят" доносить, що Сталін таки поважно хворий. Климентій Ворошілов, комісар оборони, готовиться заняти його місце. Вістки про хворобу Сталіна кружляли вже віддавна по Европі, одначе кожний раз советський уряд рішучо заперечував їх, кажучи, що Сталін у повному здоровлю й перебуває тепер на вакаціях на Кавказі. Одначе німецький часопис твердить, що Сталін таки поважно хворий на ствердження артерії. Останній раз бачили його прилюдно в Москві, підчас військової паради, й від того часу він нікому на очі не показувався.

ЗМІНА КАБІНЕТУ В ПОЛЬЩІ.

БЕРЛІН. — У французьких дипльоматичних колах твердять, що ґенерал Ридз-Сміґли, „сильний чоловік Польщі," задумує незабаром „пересипати" свій кабінет міністрів та очистити його з протинімецьких впливів. Передовсім відійде теперішній міністер загряничних справ Юзеф Бек, що є явним представником ґерманофільської політики. Премієром міністрів стане Адам Коц. Новий кабінет буде вщідости профранцузький.

РЕВОЛЮЦІОНЕРИ НАСТУПАЮТЬ НА МАДРИД.

БУРҐОС (Еспанія). — Головний командант революційних військ, ґен. Франціско Франко, концетрує війська біля Мадриду й задумує повести головний наступ на столицю. Вже тепер розпочалися завзяті бої за місто Макведа, що є віддалене десять миль від Мадриду й становить головну й останню перепону на шляху до Мадриду. Як повідомляють останні звіти, революціонери є в наступі, а війська уряду у відступі.

АНҐЛІЯ ЗНОВ ПРОБУЄ ВІДНОВИТИ ЛЬОКАРНО.

ЛОНДОН. — Секретар анґлійських заграничних справ Іден приняв у себе на авдієнції французького, німецького, італійського та бельґійського амбасадора й переговорював з ними можливости відновлення льокарненського договору, що мав би успокоїти схвильовану Европу. Спробу скликання конференції европейських держав Іден робив уже два місяці тому, одначе держави відповіли, що треба її на пару місяців відложити. В політичних кругах передбачають, що ця чергова спроба знов не вдасться.

НЕ ДОПУСТИЛИ ПОЛЬСЬКИХ ФІЛЬМ ДО КОНКУРСУ.

ВЕНЕЦІЯ. — У Венеції що року відбувається конкурс фільм, у якому беруть участь фільмові підприємства ріжних держав та в якому вибирають з усіх фільм одну найкращу. Цього року у цьому конкурсі взяли участь десять держав. Польща теж післала свої фільми, одначе з огляду на низьку мистецьку вартість тих фільм їх навіть не допущено до конкурсу. Не недопущено до конкурсу також фільми американської продукції, в якій виступає польський відомий співак Кепура, а то тому, що ця фільма неправдиво схоплює побутові сцени з італійського життя.

ЗБЛИЖЕННЯ НІМЕЧЧИНИ Й ЛИТВИ.

ПАРИЖ. — Аґенція Гаваса доносить з Ковна, що німецький уряд запропонував Литві заключення пакту про ненапад. Литовський уряд засадничо на це згодився, одначе хотів іще наперед порозумітися зо своїми союзниками, в першій мірі з іншими балтійськими державами. Інші балтійські держави згодилися на це, отже у близькій будуччині можна сподіватися між Німеччиною і балтійськими державами приятельських переговорів.

НОВІ АРЕШТУВАННЯ В ПОЛЬЩІ.

ЛЬВІВ. — У звязку з подіями на Маківці стрийська поліція арештувала й відставила до окружного суду в Стрию чотирьох хлопців, з Верчан, Лотатник і Добрівлян, як теж пятьох хлопців із Синевідська Вижнього. Всім їм закидають участь у подіях на Маківці.

Від 5 вересня якась невідома рука почала підпалювати в Славську жидівські ліси і стирти сіна. Хоч слідство не викрило виновників, жиди підняли крик, що це протижидівська акція української молоді. У звязку з цим дня 15 вересня арештувала поліція 14 громадян Славська, між іншими голову читальні „Просвіти", Олексу Кіраля і голову К. Л. К., Василя Свербуна. По двох добах їх випущено, задержуючи тільки одного з них, Гриця Марцуна.

БЮТЬ КОМУНІСТІВ.

ЛЬВІВ. — У Мечищові, бережанського повіту, невідомі справники вбили відомого комунара Снака, абсольвента фільософії. У селі Поричанах побили хлопці трьох місцевих комунарських аґітаторів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of tl Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛАНДОН ПРО ПРОБЛЄМИ МОЛОДІ

У Топіка, столиці стейту Канзас, виголосив ґубернатор того стейту, Алфред Ландон, промову про важну проблему молоді.

Ландон не закривав тяжкого стану американської молоді в нинішніх часах депресії. Коли доля кожного робітника в депресії незавидна, то подвійно незавидна доля молодих людей, котрі щойно починають працювати. Їх ґубернатор Ландон уважає за найсумніші жертви депресії. Коли для робітників, що вже колись мали роботу, депресія значить утрата праці й зарібку, для молоді депресія значить багато більше: знищення надії на можливість удержати себе саму своєю працею, надії стати самостійною.

По такім реалістичнім змальованню існуючих обставин читач промови жде від Ландона, як практичного політика, поради: щож треба робити, щоб зарадити цьому лиху? І Ландон, признати треба, не завів. Він дав пораду. Він каже, що цею зарадою є нове пограниччя, себто нові винаходи. Пограниччя („фронтір") відіграло в американській історії спеціяльну ролю. На „пограниччя" в Америці йшли здавна люди, що були невдоволені з життя в давних оселях. „Пограниччя" лежало там, де кінчилися постійні поселення білих. „Пограниччя" посувалося щораз дальше на захід. Накінець його не стало: біле населення заселило всю територію Америки, від океану до океану. Не стало "фронтіру", не стало місця для відпливу нових, невдоволених, підприємчивих духів. Щож тепер робити?

Ґубернатор Ландон каже молоді, щоб вона не журилася тим, що не стало „пограниччя", бо таке „пограниччя" ще є: нові винаходи. Це значить, що нові винаходи витворять для молодих людей стільки становищ, посад, „джабів", нагоди до праці, скільки давніше давали землі на „пограниччі".

Що ґубернатор Ландон до певної міри має слушність, не можна заперечити. Нові винаходи справді дають працю людям. Одначе чи можна вважати нові винаходи розвязкою питання безробіття, хочби безробіття самої молоді?

Коли правдою є, що кожний новий винахід дає працю новим людям, чи не є теж правдою, що кожний винахід викидає з праці людей?

Розумування ґубернатора Ландона мало би рацію тоді, колиб за кожним винаходом приймали до праці більше людей, як їх було занятих досі. Та чи так воно є? Чи не є це фактом, що назагал нові винаходи викидають з праці більше людей, ніж дають нових робіт? Адже це є рація винаходу ощадити працю. Адже на те винахід приймає підприємець, що він ощадить працю й видатки.

Якжеж тепер можна таке говорити народові, що нові винаходи відограють в американській народній господарці таку ролю, яку відограло „пограниччя", себто вільна земля на заході?

З ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ ХРОНІКИ

Події розвиваються з такою швидкістю, що мої інформації з інтернаціональної політики, що йдуть до редакції „Свободи" з Риму десять днів, — мають всі шанси прийти перестарілими, тому мушу вибирати їх звеликою пильністю. Але в усякому разі, що в них ніколи не перестріється, це отой динамічний ритм, з яким ці події розвиваються, зміняються, забуваються... Десять днів для нас в Европі тепер дуже довгий термін: за цей час може вибухнути десять революцій і бути розстріляними чи спаленими живими яких десять тисяч людей! Кажу загально — в Европі. — Бо в Італії ми сидимо досить спокійно, відчуваючи, що ціла італійська нація — один могутній моноліт, який ще довго стоятиме, мов та скеля в розбурханому морі. Зате французи, наприклад, (про Еспанію нема вже чого й казати) почувають себе ніби на відкритому морі, де кожної хвилі набігає на них ніби якась нова загрозлива хвиля... і тому рятуються на отій самій скелі, що зветься Італією. Ніколи ще в Італії не було стільки подорожуючих французів, як в останніх двох місяцях! І ніколи ще не було стільки **купуючих** французів, як в останніх двох місяцях. Північна Італія впрост повна французів, що купують все, що можуть — землі, віллі, будинки, палати. Щоб тільки вкласти денебудь свої капітали, які почувають поважно загроженими в Франції. Тимчасом в Франції господарює далі т. зв. „Народній фронт", що в ньому головну скрипку грають, як звичайно, найбільш рішучі і найбільш активні, себто в даному разі — комуністи. Комуністи зрозуміли, з довгої практики маневрування народніми масами, що в великих народніх обєднаннях чи — „фронтах" провід усе буде в руках рішучої меншости, і тому з рішучістю повели оцю свою політику єднання з соціялістичними та буржуазно-радикальними елементами. В незвичайно швидкому часі практика життя виказала, що так воно й є. По всіх усюдах, де утворилися так звані народні фронти з соціялістів, комуністів і лівих демократів, фактичне керування опинилося в руках комуністів. Зрештою, той самий процес ми бачили і в Україні в часах Центральної Ради. Складена зпочатку з самих автономістів, Центральна Рада незвичайно швидко еволюціонувала на шляху національного самовідчування і дійшла до проголошення самостійности, про котру перше навіть і не думала. Такі формації, як спільні фронти, дають найпридатніший ґрунт саме для екстремістичних, а не поміркованих течій, що одного дня мусять зрештою признатися, що їм таки не по шляху. Питання тепер тільки таке, чи поміркованіші французькі партії, що ввійшли в отой французький народній „антифашистівський" фронт (ніби для оборони „демократичних свобод", загрожених „фашизмом") зрозуміють своєчасно, що вони є тільки знаряддям в руках своїх рішучих і готових на все спільників, чи продовжуватимуть ще довший час відогравати ролю симпатизуючих „попутчиків". В першому випадку, якщо комуністи ще не вспіли відібрати їм мас та скріпитися їхнім „попутчицтвом", їхня дезерція з народнього фронту могла би ще врятувати Францію від совєтчини, — в другому випадку, якщо вони своєчасно не зрозуміють своєї пасивної ролі, вони відограють ролю російських есерів та меншевиків, перше вірних „товаришів", а потім контрреволюціонерів, безжалісно розстрілюваних.

Але як би там не було, стверджуємо, що в Франції настрій вельми сумнівний, і що події там дуже швидко можуть прийняти досить траґічний вигляд. Комуністи домагаються за всяку ціну, щоби французький народній фронт рятував комуністів у Франції. Ті самі люди, що в французькому парляменті і на ріжних соціялістичних мітинґах аґітували „проти війни", і за масову дезерцію, коли би така війна вибухнула, — ті самі люди, що не тільки самі відмовлялися боронити Францію від зовнішнього ворога, але підбивали народні маси, щоби вони тої Франції не боронили (відоме „пораженчество"), тепер нараз виявили себе незвичайно войовничими і галасують про необхідність збройної оборони... Еспанії. Таких патріотів чужих країн ми досить бачили і в себе, і ніколи їхня велика активність нічого доброго не віщувала.

Чи встоїть проти них французький уряд Блюма, цього французького Керенського? — Ось питання, що тут всіх глибоко хвилює. Тут думають, що коли би уряд Блюма не встояв перед загрозами комуністичного крила народнього фронту, інтервенція в Еспанії, і після неї, і в звязку з нею, булаб загальна европейська війна неминуча. Німеччина й Італія не могли би залишити еспанських повстанців на поталу долі проти французької армії чи тільки проти французької зброї. Але, в усякому разі, тут сильно сумніваються, щоб уряд Блюма міг накинути свою волю комуністичному активові: вже тепер у Франції існують дві влади: одна видима, уряду, і друга, — відчувальна, — комуністичної боївки. Знайшовшись тепер між цими двома владами, французи, хто може, тікають до Італії і купують, все, що бачать...

Евген Онацький, Рим.

РЕЛІҐІЯ І ПАТРІОТИЗМ

На днях відбулася в католицькій катедрі св. Патрика в Ню Йорку конвенція представників "Holy Name Society", на якій крім кардинала Гейза було 8 єпископів, 21 монсіньорів, 200 священиків і 5,000 світських католиків.

Наради конвенції оберталися коло боротьби з комунізмом і атеїзмом, при чім порушено теж відношення релігії до патріотизму. Занепокоєні поширенням комунізму, атеїзму й матеріялізму — католицькі священики й світські провідники застановлялися над тим, як би обороняти людство перед тими небезпеками. В часі нарад відчитано благословення й привіт від папи, в якім піднесено заслуги орґанізації, які полягають головно в тому, що вона гуртує тих, що служать Богові й вітчині, що готові боронити святі інтереси правдивої релігії і правдивого патріотизму.

Зновуж кардинал Гейз, пояснюючи ближче привіт папи, сказав: „Слово „патріотизм" видається у нашім власнім краю якимось пережитком. Рідко коли його подибуємо. Рідко коли його чуємо. Нам навіть доносять, що по школах, колеґіях і університетах частіше можна почути слово „комунізм", ніж слово „патріотизм". Уявіть собі, що Америка пробує заховати перед своїми горожанами слово „патріотизм". А ось Святіший Отець у свойому листі каже: „Гуртуйтеся для оборони святих інтересів правдивої релігії і правдивого патріотизму".

Наводимо ці гадки найвищих достойників католицької церкви тому, що вони є характеристичні. Вони дуже тісно звязують в одно ці два поняття: релігія і патріотизм. Їх власні виводи роблять враження, що ці слова є нерозлучні: справжній патріотизм має релігійне підложжя; зновуж релігія, яка вчить дбати про своїх ближніх, льоґічним шляхом мусить довести до патріотизму. Обидва ці поняття, себто релігія і патріотизм, мають ідеалістичний підклад і обидва є запереченням матеріялізму, атеїзму й комунізму.

Комунізм нині дуже поширюється. Він жирує на світовій економічній скруті. В його поширенню працюють теж інтернаціональні соціялісти, які в деяких випадках навіть назверх відпекуються від комунізму, одначе фактично защіплюють у людей ті самі основні заложення, що є в комунізмі; себто вони відкидають релігію, ідеалізм, націю, патріотизм — а заступають ці поняття інтернаціональною клясовою солідарністю, якої найвищими життєвими прямуваннями є матеріяльні потреби людини. В той спосіб інтернаціональні соціялісти, свідомо чи несвідомо, промощують шлях для комунізму. Комунізмові помагають ще й інші інтернаціональні орґанізації, головно жидівської марки, які в пропаґанді інтернаціонального соціялізму, матеріялізму й атеїзму знаходять бажану розвязку своїх суто національних, жидівських проблем.

Нині боротьба у світі ведеться за ці дві ґрупи фільософічних положень. на релігійности, ідеалізмі й патріотизмі опирається нинішня наша цивілізація. З другого боку стоять інтернаціональний соціялізм, комунізм, матеріялізм і атеїзм, що ті основи нашої цивілізації хотять підважити. Відповідно до цих двох заложень уставляються нині у два табори всі політичні струї, гурти та ідеольоґічні центри.

В українськім суспільнім життю такий поділ теж зарисовується. Вся націоналістична ідеольоґія є оперта на ідеалізмі, посвяті, патріотизмі й на пошані релігії. Ми бачимо, що націоналісти не тільки визнають „святі інтереси правдивого патріотизму", але й за них гинуть. Вони теж яскраво підкреслюють свою прихильність до церкви та до релігії й роблять це свідомо, а часто несвідомо, відчуваючи інстинктом загрозу з боку діяметрально-протилежної струї, якою є комунізм. Себто відчувають загрозу з боку тої самої струї, що в одинокій мірі загрожує церкві й релігії.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНҐ".

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

(11)

Зпочатку були це „бої під Львовом". За ґерманців одерадівці. Ті засідали за хатою старого Соловея і підходь тільки. „Наші" ведуть наступ. Львів готовий розсипатися в руїну, але не здатися. Та й „наші" не дармують. Снігові кулі заліплюють стіни, двері, вікна. Ось бренькнула тахля. З дверей виривається Соловей, хапає коромишляку і, як є у одній білизні з розхрістаною пазухою та матнею, накидається на фронтовиків.

Ті розсипаються, мов розірвана шрапнеля.

— Ааа, рукиб вам покорчило! — траґічно-урочисто проголошує старий. — Ааа, стосот чортів ув вашу ма'!... Стоїть, очима сірими водить навкруги, розчухрана його сива грива має на вітрі.

А ті кляті, ті розпрокляті... Доганяй їх. Але колиб тільки піймав кого... О, Соловей жартів не знає. Як звезе кого через спину коромишлякою, як обамбурить... Клякнеш одразу до землі.

Але завзяті вояки цього не лякаються. В скорім часі Соловеева хата перетворилася у неймовірну фортецю Перемишль. Воєнні операції набирають особливого гарту. Збивають снігові „укріплення", стагають „крепосні орудія". Одерадівці готові життя своє віддати, а не піддатися. Соловей безрадний. Бракує добірних побажань, босий ганяє по снігу з коромислом... Навіть до старости зі скаргою звертався.

— Ооота клята байстручня! А бодай вам, Господоньку поможи, вязи позвертало. Бодай би вам руки потрощило!...

До справи встряває Соловеїв син Овсій. Цей з батьком „на ножах", але далі терпіти нема сили. Бої набирали таких розмірів, що їх жертвою ставали усі плоти.

Овсій скидає попругу, засідає десь за кутом і коли „наші" входять у запал наступу, а ґерманці вперто захищаються, вибігає зненацька з засідки. Горе тому, хто попадався у його цупкі, жилаві руки. Все одно, хто — ґерманець чи „наш". Не розбирав. Ліпше буде Содомі і Гоморі в день страшного суду, ніж хороброму оборонцеві „Перемишля" в Овсієвих руках.

Одначе це не дуже впливало на хід боїв. Овсій в решті решт також діставав досить. Одно те, що його плоти уявляли собою дуже сумну картину на землі, було для нього доброю нагородою за своє нечемне обходження з хоробрим воїнством.

І нарешті Перемишль „впав". Школи в той день не було. Учнів поставили в парі, сказали взятись за руки, втицьнули кожному в руку клаптик трьохкольорового паперу і повели „слухати благодарственний молебен".

О. Клявдій говорив про „наших непобідимих героїв", які здобули найбільшу твердиню ворога.

Володько слухає з натхненням промову священика. Він уявляє собі ту твердиню такою, як та у Дубні, яку здобув колись зі своїми козаками хоробрий Тарас Бульба.

У скорім часі зявилися у школі великі барвисті картини з написом „Бой рускіх под Перемишлем". Володько ще більше переконався про хоробрість рускіх. На картині купа москалів, які буревієм, майже один одному по головах, мчать у „штихову атаку". Лиця їх суворі, сильні. На плечах гора вояцького знаряддя. Напроти них в купі, де намальована потрощена гармата і забитий ворожий кінь, в неладі втікають австріяки. Рускі колють ворогів „штиками", з боку наскочили козаки, які січуть їх шаблями, мов капусту.

Одночасно з цими картинами зявилися книжечки про хороброго донського козака Кузьму Крючкова. Сам вісімнацять німців забив. Коли напали на нього прокляті нехристи, Кузьма Крючков сік їх шаблею. Але шаблю вибив йому ворожий кіннотчик. Хоробро відбиваючись від ударів, козак колов ворогів списою. Не стало списи, козак стріляв. Шіснацять ран дістав могутній герой, але ворогів знищив.

У „госпіталі", де лежав Кузьма Крючков, велика метушня. Всі хочуть побачити неймовірного козака. Сама цариця довідалась про чини хороброго і забажала його відвідати та обдарувати подарунками. Козак дістав з рук цариці іконку і портрет царя з власноручним підписом. Коли цариця запитала, які він має ще бажання, козак відповів: — скорей на фронт, что-би умереть за веру, царя і атечество.

Читали ці книжечки у школі, читали по хатах. Жінки слухали і жахалися, чоловіки кліпали очима і довго розмахували руками, вихвалюючи такого надзвичайного козака. Навіть Матвій зворушився, але чомусь у нього вирвалось: „еее, може такого козака зовсім і не було"...

(Далі буде).

У цирку.

Касієрка: Вже всі місця розпродані! Ще є кілька тікетів, та лише на стоячі місця.

Гість: Добре, хай буде, прошу дати два, одначе щоби були поруч себе!

І ПРО ЦЕ ВАРТО ЗНАТИ

Українська чудо-дитина.

Читаємо часто в ґазетах про ґеніяльних дітей, що звертають на себе увагу звичайно в ділянці мистецтва, як музики, театру, фільми, танцю, малярства і т. д. Дуже часто вони справдішні феномени, що викликують тільки здивування. До них слід зачислити одну українську дитину, роджену 21. серпня 1922 р. в Словенії, що є унікатом щодо науки та знання.

Я мав нагоду бувати в домі її батька, Андрія Камінського, родом із Галичини, і все дивувало мене та моїх знайомих, як вона, Аспазія Нінон, говорить до батька латинською або клясичною грецькою мовою і то так легко і плавно (батько трохи осторожно), як українець по українськи. Не менше легко говорить вона й по українськи. словінськи, сербо-хорватськи і по німецьки; менше легко по французьки, знає по части англійську та італійську мову, а говорить і по російськи. Дивувало нас її широке знання зоольоґії, анатомії, ботаніки. А що сказав би котрий з наших професорів гуманістики, почувши, як вона читає Ілліяду, дивлячись лише на половину до книжки, як сипле з голови безконечну масу грецьких цитатів, як рецитує з памяти цілих 230 стихів Фокиліда, як дивиться в церковно - словянський текст псальмів і говорить їх по грецьки, а коло 20 грецьких ліриків знає бодай частинно напамять. Воскресну утреню, акафист і велику частину євангелій знає напамять. То все дивує нас, абсольвентів гімназії, бо коли манїфестуємо знання грецької мови, то звичайно цитуємо: „Менін аейде, теа..." і то по більшій части, є все!

Але для неї ще не все. Вона має величезний основний науковий матеріял в голові і якби не була тільки 14-літньою дитиною, моглаб легко читати лекції з університетської катедри. Вона знає знаменито ґеографію, а з історії ріжні партії передає наче з моноґрафії. Знає всіх володарів европейських держав від Туреччини до Анґлії та Данії, вичисляючи династії всяких Аббасідів, атімідів і т. д. Знає 129 провінцій, на які була розділена римська імперя за Константина Великого, і ще навяже цілу вязанку тодішніх авґустів і цесарів; знає точний поділ ріжних країв, напр. назви 89 французьких департаментів зі всіми містами, всі стейти північної Америки, Бразилії і т. д. Вичисляє всі міста на якім Борнео чи Суматрі. Спитаєте про допливи Дунаю, вона каже: Знаю їх 320 і починає вичисляти. Знає цілу безконечність рік, міст, островів, заливів всіх континентів. Величезну масу міст і рік називає по латински. А вже диво бере слухати назви всіх племен (більше сотні) в самій Ґалії, Ґерманії, Ренії чи Панонії, або цілі десятки кольоній, які позасновували Діядохи. Аспазія оповідає грецьку історію по грецьки, римську по латински, німецьку по німецьки, українську по українськи, сербську по сербськи.

Переглядаючи білгородський щоденник „Політику", ми прочитали, що якийсь там професор написав, як св. Методій пішов до манастиря Олімпу в Малій Азії. Хтось здивувався: „Олімп в Малій Азії?!" Тоді хтось з присутніх стверджує з енциклопедії Маєра 3 Олімпи. А мала Нінон каже поважно, без енциклопедії та з голови: „Олімпів є 8: в Тесалії, на Евбеї, на Скирос, на Мітілені, на Кипрі, коло Мілєту, біля Бруси і в Ґалятії, де Манліюс Вульсон 189 р. побив трокмів і толетобоких. За християнських часів Олімп змінили на Еліяс, гора св. Ілії на Мігілені".

Все те було товчком, що спонукав мене написати про 14-літню Аспазію Нінон Камінську цих кілька правдивих рядків, в часах, коли пишуть про все. Ударив хтось ногою в мяч, пишуть і світ інтересується. Чомуж би світ не мав знати й про цю феноменально здібну людину?

Мушу притім підкреслити великий педаґогічний хист батька малої Нінон. Бо хоч вона має незвичайну память і є напричуд здібною дитиною, то всетаки сама від себе, без умілого проводу ніяк не змоглаб осягнути цього феноменального знання і стати правдивим чудом, тимбільше, що школа їй такого знання не далаб, а вона взагалі ніодної днини не була в школі. Та вона не тільки в науці цікава; вона запряже і розпряже коні, сама поганяє і в полі йде на сінокоси тай взагалі до всякого діла цікава дитина. Це надзвичайно кріпка, здорова голова, без нервних, екзальтованих, істеричних підкладів.

Слов. Бістріца, в серпні 1936.

Іван Будз.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШІКАҐО, Ілл. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 4 жовтня зараз по Службі Божій в галі церковній при Райс і Оклей ул. Тому просимо членів прибути на збори, бо маємо важні справи до полагодження. — За уряд: Петро Сачавський, предс.; Михайло Семків, кас.; Василь Пилипів, секр.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ВИБОРЧІ ВОРОЖБИ.

Тижневик „Литерері Дайджест" час від часу сондує публичну опінію про ріжні важні питання.

Слово „сондувати" це кревне англійського слова „савнд" (sound). Походять ці слова від французького слова „sonder", що означає: мірити глибину води. Глибину мірять, опускаючи в воду тягар на довгім шнурі. Цей прилад називається „сонда". Крім цих звичайних значінь слова набрали ще ріжних фіґуральних значінь. Отже словом „сонда" означено наприклад спосіб розсліджування ран, а слово „сондувати" поширено приміром на розсліджування річей невловних, як наприклад публичної опінії.

„Сондою" для зміркування публичної опінії є так звані „соломяні" голосування. Ґазета розсилає ріжним людям бальоти й просить їх відослати бальоти назад, зазначивши на них свої погляди.

РУЗВЕЛТ І ЛАНДОН.

Звісно, що публична опінія змінується. Нині виборці в Америці можуть більшістю бути за одного кандидата, за тиждень за другого. Навіть місяць по справжніх виборах настрій виборців може бути інакший, як підчас виборів.

„Соломяне" голосування ріжниться тим від справжнього, що справжнє нотує настрій населення в один день. „Соломяне" голосування, не маючи за собою державної машинерії, цього зробити не може. Воно збирається довгий час, часто кілька місяців, і за ввесь цей час ці настрої часто зміняються.

Коли почалося пробне голосування „Литері Дайджеста" над симпатіями щодо вибору президента, то Ландон мав кілька разів більше прихильників, як мав Рузвелт. Останнє перечислення голосів показує, що Рузвелт має вже 2 голоси на кожних 3 і пів голосу для Лондона. Назагал, Рузвелт має великі симпатії в південних стейтах, а Ландон на півночі.

Всі цікавляться, як буде повертатися публична опінія далі, а ще більше, наскільки це пробне голосування буде подібне до справжнього.

СЛАБА ФІҐУРА.

„Соломяне" голосування, здається, вже тепер зовсім певно показує незавидну долю Лемке, кандидата „Партії Злуки", себто прихильників о. Коклина, фармерсько-робітничої ґрупи самого Лемке та останків партії Гуї Лонґа.

Про цього Лемке говорили, що він потрапить відбити багато голосів від Рузвелта, проти котрого Лемке й „Партія Злуки" звертає своє вістря.

Показується, що Лемке потрапив стягнути мало голосів На 153,000 голосів, відданих за Ландона, і 88,000 голосів, відданих за Рузвелта, Лемке зібрав ледви 10,000 голосів.

ЩЕ СЛАБШІ ФІҐУРИ.

Потішитися може Лемке хіба тим, що є кандидати, які ще менше мають голосів, як він.

Є ним передовсім соціялістичний кандидат Томас та комуністичний кандидат Бровдер. Досі Томас дістав 1,100 голосів, а Бровдер 492.

Звісно, для Лемке це потіха з порожного міха.

КОКЛИНОВІ КРЕАТУРИ.

Для стану публичної опінії в Америці в теперішню хвилю замітним фактом є ослаблення впливів о. Чарлза Коклина.

Видно це з того, що кандидат о. Коклина на номінацію Демократичної Партії на уряд сенатора в Дітройті програв. Коли це получити з низьким числом голосів, відданих при „соломянім" голосуванню тижневика „Литерері Дайджест", то здається, що зменшення політичного впливу о. Коклина не можна заперечити.

ЩЕ ПИТАННЯ ВІДНОШЕННЯ РИМУ ДО О. КОКЛИНА.

Здавалося, що з поворотом до Америки єпископа Дітройту питання, як відноситься Ватикан до політичної діяльности о. Коклина, втихне. Показується, що воно не втихає, бо як тільки з Ватикану приїде якийсь достойник католицької церкви, зараз ґазетярі питаються його за Ватикан і о. Коклина й справа наново оживає.

У четвер, наприклад, вернувся до Америки єпископ Шремб з Клівленду. Коли його спиталися за те, яке припоручення дав Ватикан дітройтському єпископові щодо о. Коклина, клівлендський єпископ заявив, що він не знає. Чи він знає, які розмови мав дітройтський єпископ у Ватикані? Ні, він не знає. „Я ніколи не питаю людини за її бизнес", — говорив єпископ.

Питалися тоді клівлендського єпископа, які його особисті погляди про політичну діяльність о. Коклина. Єпископ дав замітну відповідь Мовляв, священик католицької церкви є теж горожанином і як такий має право забирати голос в усіх політичних справах. Одначе він (клівлендський єпископ) не любить, як священик мішається в партійну політику, бере в ній живу участь, нападає на особи, словом, як священик веде політичну кампанію.

Щодо цеї відповіди замітне передовсім те, що вона стоїть на зовсім іншім становищі, як стоїть о. Коклин та його протектор, єпископ у Дітройті. Чого клівлендський єпископ дуже не любить, це дітройтський собі дуже любить.

ЧИ СПРАВДІ ТАК?

„По правді кажучи", говорив клівлендський єпископ, „священик і духовник, якої церкви він не був би, має обовязок цікавитися політикою, якщо він хоче бути добрим горожанином. Він повинен голосити суспільну справедливість та засади. Мало є людей так добре підготованих до цього, як власне священик".

Коли воно справді так є, що священики й духовники, якої церкви вони не були би, є кваліфіковані вчити засад суспільної справедливости, то чомуж священики й духовники не є кваліфіковані мішатися до партійної політики або говорити про особи?

ЧИ ПОМОЖЕ?

Чи здержить те, що клівлендський єпископ не любить, як священик говорить про партійну політику й особи, чи здержить це о. Коклина те робити?

Нині на це відповісти тяжко. Одначе, судячи про долі заборон, можна припустити, що не поможе. Ось недавно вийшла в Анґлії книжка про історію кави, написана німецьким ученим Гайнріхом Едвардом Якобом. Пишеться у цій книжці про переслідування, які мала кава й каварні. Анґлійський уряд наприклад завзявся був у 17-тім столітті знести каварні. Видавано закони проти каварень, бо, мовляв, чоловіки забувають свої жінки, пючи каву й балакаючи про політику без кінця. Державна прокураторія нарешті заказала каварні, бо, мовляв, у них люди збираються на сплетні, котрі потім поширяються на всі посілости Його Величества Короля Анґлії та приносять Йому великі шкоди".

Звісно, каварні можна було закрити, але від кави людей відучити вже не вдалося. А потім уряд пізнав, що заборони на ніщо не здалися й дозволив відкрити каварні наново.

Тому чи не краще буде духовній владі лишити о. Коклина в спокою? Адже люди не такі вже дурні, щоб не пізналися, чи добрі засади суспільної справедливости він голосить, та що варт його випади на особи, хочби нею була особа Рузвелта.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

АКРОН, ОГАЙО.

Збірка на будову Народнього Дому в селі Красній, повіт Коросно, Галичина.

Іван Цепко дарував ліса в селі на суму $50; Олекса Цепко $13.30; Олекса Цепко з з радія $23; К. Цепко $10; Бр. Сош. св. Духа, від. 295 У. Н. Союзу, $10; Г. Лесняк $5; Текля Лесняк $2; В. Лулк $2; по $1: М. Петруха, І. Гурин, М. Філяс, Г. Сташків, П. Славіч; по 50 ц.: С. Яворський, Д. Різник, О. Сивик, М. Іванцьо; по 25 ц.: І. Когут, Юлія Шпак; Ю. Кудера 20 ц. — Разом $73. — Оплата $3. — Вислано до краю $70.

Олекса Цепко.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

З нагоди відчиту проф. Ол. Грановського в Ню Йорку отсі гості зложили на визвольну боротьбу по одному долярові: П. Миґаль, Д. Галичин, о. Весоловський, о. П. Понятишин, І. Миронюк, С. Ф., Р. Ковальчик, д-р Мишуґа, проф. Ол. Грановський, С. Угорчак і П. Мартинюк; дрібними зібрано $20.10. — Разом $31.10.

КОГОЗ, Н. Й.

З забави на визвольну боротьбу.

На забаві в гр. В. Сташка в Когоз, Н. Й., гр. Футулуйчук та Галашин зібрали $13.75 на визвольну боротьбу. Гроші ці переслав на згадану ціль через Центральну Управу ОДВУ П. Ґуреш.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КЛІВЛЕНД, О.

Рідно-шкільне виховання.

Минули для дітей безжурні дні вакацій. Вони знову пішли до школи, щоб набратися там більше знання. Враз з тим перед нами всіми знову виринає пекуче питання рідно-шкільного виховання нашої молоді. Є громадяни, що цікавляться цим питанням, пишуть дописи, заклики, творять комітети. Та проте наша школі далі знаходиться в оплаканому стані. Вона вбога, не виконує як слід своїх виховних обовязків і має дуже мале число дітвори. Головна причина цього це наше недбальство, брак зацікавлення рідно-шкільною освітою наших найменших. Бо тут в Америці вже не можна говорити, що „нам не позволяють учитися", що закривають нам школи. Тут ворожа рука не сягає до душі наших дітей та не забороняє їм учитися того, чого собі родичі бажають. Проте справа наших рідних шкіл в Америці стоїть досить погано; хоч знаємо ми всі добре, що одиноким способом, щоб затримати нашу молодь при нас, є добре поставлена рідна школа, яка впоювалаб у молоді серця поприінщу науку також любов до рідної культури та рідного краю їх батьків. Коли в молодому віці впоїться в дитину цю любов і цю науку, то вона не забуде цього і на старість.

Здається, що головною перешкодою, що ми не можемо поставити як слід нашого рідно-шкільного навчання в Америці, є недбальство родичів. Великий відсоток українських родичів попросту занедбує національне виховання своїх дітей. Такі недбалі родичі є не тільки серед несвідомих робітників, але також серед свідомої інтеліґенції. Такі родичі поповнюють великий гріх супроти свого рідного краю, супроти дітвори, як теж супроти себе самих, бо дитина, в якої нема пошани до культури батьків, кінець кінців загубить пошану до самих батьків.

З тим недбальством українська суспільність мусить боротися. Батьки дітей мусять звертати пильнішу увагу на рідно-шкільне виховання наростаючих поколінь і замісць нарікати, що наші школи вбогі і скромні, вони повинні розбудувати наше шкільництво та поставити його на висоті його завдання.

У нас у Клівленді нараховують українців кільканацять тисяч. Але дітей в обох парохіяльних школах є не більше як дві сотки. Чому? Причини вже подані вище. До того ще треба додати, що нераз родичі не посилають своїх дітей до школи тому, бо кажуть, що це церковні школи. Замісць до церковної школи вони посилають своїх дітей до большевицької школи. Очевидно, у такій школі дитина пропадає не лиш для української нації, але й для американської. Бо в тих большевицьких школах учать дітей таких засад, які зовсім противляться американському цивілізованому життю.

Щоб не було закидів, що в нас тільки церква займається рідно-шкільним вихованням, наше громадянство повинно занятися зорґанізуванням світської школи. І в нас повинна бути, як і в краю є, Рідна Школа. Колиб до цеї справи взялися всі місцеві злучені орґанізації, враз з Народнім Домом, то цілком певно можна булоб це перевести. Тому я кличу: зорґанізуймо при Народнім Домі в Клівленді Рідну Школу, в якій учились би наші діти рідної мови, рідної культури, та пізналиб, як виконувати суто національні українські завдання на славу і добро нам та Україні. Можна ними заповнити парохіяльні школи й інші. Коби тільки було кому подбати за цю справу.

М. Ярош.

ВІДОЗВА
села Стара Ропа до односельчан в Америці.

Дорогі Брати! З почину тих, що сиділи в тюрмі за минулорічні події, що сталися були на стрілецьких могилах, ми приступили до купна дому під читальню „Просвіти" в нашому селі. Хотіли ми, щоб цей дім стояв по середині села немов та твердиня на сторожі наших історичних і культурних надбань, щоб ми далі могли боротися з нашим запалом і завзяттям за кращу долю. Досі ми не мали свого власного дому, де би ми могли зійтися та набрати національної свідомости: чиї ми діти, яких батьків, ким за що закуті".

Цього року ми купили такий дім по середині села, давню муровану коршму в Рухлі Яремової (коло Басараба, старого війта). Цей дім якраз надається на таку національну твердиню і ми хотілиб за всяку ціну втримати його у своїх руках, а то тому, щоб там, де колись наші діди пропивали своє майно й тратили свою честь, була нині „Просвіта", в якій сталились би наші характери до боротьби за наші святі ідеали.

Цей дім кошгує 3,400 польських злотих, що рівняється $680. Ми думали, що виплатимо ті гроші власними силами, однак перечислились, а то тому, що внаслідок великої кризи наше село попало у велику матеріяльну скруту. Досі ми виплатили залеги половину. Хоч як ми стараємося, то так показує, що ми не будемо всилі виплатити самі другої половини. А коли ми цього не зробимо, то готові пропасти навіть ті гроші, що ми вже дотепер виплачували. Бо така була умова.

Тому саме ми отсею дорогою звертаємося до Вас, дорогі односельчани та краяни, й просимо Вас, щоб Ви нам помогли у наших клопотах. Поможіть нам хочби найдрібнішою лептою та переведіть у себе, у ваших читальнях та парохіях, збірки на ту ціль.

Датки просимо слати на руки нашого скарбника Михайла Туркаса, а листи на руки писаря Михайла Плитича. Наш комітет складається з таких осіб: Орест Мартинович, голова; Михайло Туркас, скарбник; М. Плитич, писар.

Остаємось зі щиром національним привітом, — **Комітет.**

—o—

В тій цілі завязався у Мікіз Ракс, Па., комітет, який поставив собі за завдання помогти їм викупити заданий дім. До цього комітету входять: Василь Хоць, голова; Дмитро Сидір, скарбник; Михайло Хома, писар. Просимо слати датки, або питати дальших інформацій у писаря М. Хоми: 142 Ohio St., Mc Kees Rocks, Pa.

Сон.

Присталюк крізь сон стогне, потім кричить: „Рятуйте! рятуйте!" Затривожена жінка будить чоловіка й питається: „Ах, що з тобою?"

— Ах, — відповідає зіпрілий чоловік — мені снилося, що Степан Каштанський віхав автом на дерево й розбився.

— Який Каштанський? — питається жінка.

— Е, що я тої буду говорити, який Степан Каштанський. Ти його не знаєш. Я сам зазнайомився з ним щойно у сні!

—o—

У малому місті приходить гість до торговлі набілу та яєць.

— Може маєте смердючі яйця?

— Знайдуться, самособою. Крамар запакував яйця, гість питається: — А чи не міг би я ще де тут у вашому місті дістати таких яєць?

— Це виключене! Моя крамниця одинока в нашому містечку. Та прошу мені сказати, пане, чи ви не думаєте йти нині до театру на „Гамлета"?

„Ні, я буду грати „Гамлета".

—o—

Чоловік купив жінці футряний ковнір із лиса. Жінка оглядає і каже:

— Цей лис фальшивий.

— То така вже лисяча вдача, — відповідає чоловік.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

1,000 IN CROATIAN AND UKRAINIAN PARADE.

Dancers and Singers Lead Gay Procession Through Streets of World.

More than 1,000 Croatians and Ukrainians, all in bright native costumes, celebrated their special day yesterday in the Streets of the World at the Great Lakes Exposition.

Each group presented its own program in the international Circle and through the streets and then joined in a musical program broadcast over WHK.

The Ukrainian group brought its national choir, dancers, an orchestra and soloists. They paraded first through the exposition midway and then through the Streets of the World, adding color to the large Sunday crowd at the exposition.

Dance with Belgian Group.

The Croatians likewise paraded through the Streets of the World in native garb and brought with them St. Paul's Choir, the Zagrab Lorain Choir, the Zagrab Cleveland Orchestra, the Kataryna Orchestra of Rankin, Pa., and ten pairs of native dancers.

Both groups staged several numbers in the International Circle, and in the evening combined with the Belgian dancers in special review of music and dances.

Omer Malisky headed the Ukrainian group. John Cicich was in charge of the Croatian delegation.

(Cleveland Plain Dealer, Monday, September 14, 1936).

—o—

SUMMER FOLKS WERE DELIGHTED WITH CONCERT.

Folk dances and songs that were a joy to see and hear and seemed to be as much of a joy to perform were presented by a brightly-costumed Ukrainian ballet chorus from Boston in the Hawthorne Inn casino Saturday evening before about 175 people, mostly summer residents.

The concert had threefold significance: It was the 1936 presentation of the Cape Ann-North Shore Music Festival association, of which Mrs. William Arms Fisher of Rockport and Boston is the prime mover. It was a farewell concert for Rev. Fr. Joseph Zelechivsky, director of the Ukrainian Church club, and rector of the Ukrainian Orthodox Holy Trinity church in Boston, marking his impending departure for Pittsburgh, Pa., pastorate. It was an event of the golden jubilee of the Hawthorn inn.

Three Kinds of Entertainment.

The program was divided into three kinds of entertainment: singing by a mixed chorus happily strong in male voices; dancing by groups, numbering from one couple to eight, mixed and of the same sex; and solo dances by Ivan Zelechivsky, seven-year-old son of the rector.

The intricate and energetic routines danced by Ivan were spectacular and won him enthusiastic applause. Ivan was one of the great attractions at the Ukrainian exhibit during the Century of Progress exhibition at Chicago. He practices several hours a day and has the ambition of being a second Mordkin. He has danced in public since he was four. His work is characterized by the true step and rhythm of the Cossack.

Rhythm in dances was of the kind that sets feet tapping—at least inspires a desire to tap. A fast melody was repeated time and again by the accompanying orchestra while the dance went on with whirling and crouching and stamping. The chorus had a resonance that makes it pleasing, and ran the gamut of emotions from plaintiveness to full-throated joyousness. Songs and dances presented were true folk art, handed down through generations by people who found joy and self-expression in their performance, and did not perform just for a career.

Mrs. Fisher is making plans for a third large music festival next year. She points to the success of the Berkshire music festival in Lenox, when the Boston Symphony orchestra attracted 4,000 people from 19 states. Mrs. Fisher feels that summer resorts must provide entertainment for visitors, and that Cape Ann and the North Shore have natural advantages that combined with high quality of music will bring people here.

P. B. K.

(Gloucester Daily Times, Saturday, August 29, 1936).

Все в порядку.

Касієр банку не прийшов до праці. Вполудне впадає возний до канцелярії директора банку й каже:

— Нашого касієра переїхало авто і його відвезли до шпиталю.

— Ах, яке щастя! — відповідає директор — я вже думав, що він утік!

Забобони.

— Ах, я збила зеркальце, тепер напевно матиму сім літ нещасливих!

— Не вір у такі забобони. Одна моя приятелька також збила зеркало і не мала сім літ нещасливих. На другий день уже згинула в автомобілевій катастрофі.

Присяга.

Суддя: Чому обвинувачений убив свою жінку?

Обвинувачений: Прошу пана судді, подруже життя вже почало було бути для мене скучне.

Суддя: То треба було старатися дістати розвід!

Обвинувачений: Розвід? Ніколи в світі! Таж я при шлюбі присягнув був їй, що не покину її, доки жити буде!

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (10)

Убити білого чоловіка значило для нього не більше як убити малпу. Одначе тому, що Тарзан був придавлений деревом і від нього не грозила чорному ніяка небезпека, він не спішився з виконанням цього засуду смерти. Та в хвилі коли він так роздумував, почув з уст Тарзана такі слова: „Піди на другий бік, а влучиш краще в моє серце".

Коли Орандо почув, що білий чоловік говорить діялектом племени Утенгас, він зі здивуванням автоматично опустив лука вниз. Що це за чоловік? — думав собі чорний. Інші просили би пощади, а він ні. Чорний заговорив: „Ни ти хочеш смерти тому, що маєш великий біль?" Тарзан німим зором поглянув на чорного й по хвилі сказав:

„Я не маю великого болю і не хочу ще вмирати, але знаю, що ти вбєш мене. Тому краще буде, коли так мене вбєш, що я не зазнаю великого болю". „А ти не боїшся вмирати?" — запитав чорний. „Боятися? Чого? Все мусить умерти. Як би ти мені сказав, що я житиму вічно, то тоді, можливо, я боявсь покидати цей світ".

Тарзан почав запримічувати на лиці чорного певні сумніви, чи має він убивати Тарзана, чи ні. В Тарзана зродилася нова надія, що він переживе цю чергову пригоду, а навіть використає чорного для своїх розшуків хижацької смерти. Та після хвилевого сумніву чорному знову прийшла гадка, що Тарзана треба таки вбити.